

Tajuk:

Bentuk-bentuk Hiburan di Tanah Melayu
Dari Tahun 1917 Hingga 1940.

Oleh:

Noorhaliza Ismail
(14507)

Satu kajian untuk memenuhi syarat
pengkhususan Sejarah (HSM 411/8
Dokumen-dokumen dalam Sejarah
Malaysia). Bagi pengijazahan Sarjana
Muda Sastera dalam pusat Pengajian
Ilmu Kemanusiaan.

Universiti Sains Malaysia

Pulau Pinang.

1989

ISTIMEWA BUAT:

Buat Abah dan Emak
Abang-abang dan Adik-adik,
Kalian tetap di hatiku!

Moga tiap detik yang berlalu
dalam usia kita diberkati
Allah S.W.T.

Amin Ya - Rabbal Alamin.

: LIZA

Senarai Kandungan

Penghargaan.....	ii - iii
Pendahuluan	iv - v
Bab I - Pengenalan	1 - 4
Bab II - Bentuk-betuk hiburan yang terdapat di taman-taman hiburan....	5 - 6
- Bangsawan	7 - 15
- Tari-menari	16 - 20
- Wayang kulit dan Makyong	21 - 24
- Boria	- 25
- Boxing	26 - 27
- Silap mata, Keretapi berhantu dan Kuda pusing	28 - 29
Bab III - Filem	30 - 35
Bab IV - Rumusan.....	36 - 37
Nota kaki	38 - 40
Bibliografi.....	41 - 43
Lampiran.....	44 - 75

Senarai Kandungan

Penghargaan.....	ii - iii
Pendahuluan	iv - v
Bab I - Pengenalan	1 - 4
Bab II - Bentuk-betuk hiburan yang terdapat di taman-taman hiburan....	5 - 6
- Bangsawan	7 - 15
- Tari-menari	16 - 20
- Wayang kulit dan Makyong	21 - 24
- Boria	- 25
- Boxing	26 - 27
- Silap mata, Keretapi berhantu dan Kuda pusing	28 - 29
Bab III - Filem	30 - 35
Bab IV - Rumusan.....	36 - 37
Nota kaki	38 - 40
Bibliografi.....	41 - 43
Lampiran.....	44 - 75

PENGHARGAAN

DENGAN NAMA ALLAH YANG AMAT PEMURAM
LAGI AMAT MENGASIHANI.

Terlebih dahulu saya bersyukur ke hadrat Allah S.W.T. kerana berkat limpah kurnia dan keizinanNya mini tesis ini dapat disempurnakan.

Saya ingin mengucapkan setinggi penghargaan dan terimakasih kepada penyelia saya Dr. Cheah Boon Kheng, pensyarah Sejarah di U. S. M. yang banyak memberi bimbingan, tunjuk ajar, saranan dan nasihat yang amat berguna. Daripada perbincangan yang kami adakan dari semasa ke semasa, beliau telah banyak menyumbangkan idea untuk saya gunakan dalam penulisan ini. Saya mengucapkan rasa terimakasih saya yang tidak terhingga di atas segala budi baik beliau.

Rasa penghargaan dan terimakasih juga saya hulurkan kepada yang telah memberikan sumbangan material dan moral terutama dalam membiayai mini tesis ini. Terimakasih ditujukan kepada ayahanda Ismail dan bonda Zamzami dan Jamaliah yang selalu mendukung kejayaan dan kebahagiaan saya.

Saya juga ingin mengucapkan terimakasih kepada pihak perpustakaan U. S. M, terutama bahagian microfilem dan juga pihak Arkib Negara atas segala bantuan yang diberi.

Ucapan terimakasih juga kepada semua informan yang ditemubual kerana memberikan kerjasama kepada saya. Akhirnya kepada yang membantu menaip mini tesis ini.

TERIMAKASIH.

Oleh:

Noorhaliza bt. Ismail,
Uni. Sains Malaysia,
Minden, 11800,
Pulau Pinang.
1989/90.

PENDAHULUAN:

Tajuk mini tesis ini adalah mengenai hiburan yang wujud dan berkembang di taman-taman hiburan antara tahun 1917 hingga 1940. Fokus perbincangan saya adalah ber-sandarkan kepada iklan-iklan yang tersiar di akhbar-akhbar Idaran Zaman, Lembaga Melayu, Sahabat, Saudara dan Warta Malaya. Hanya akhbar-akhbar ini yang dapat dirujuk oleh penulis kerana kesukaran-kesukaran tertentu.

Penulis menjadikan iklan sebagai asas bagi bahan penulisan ini kerana ia dapat memberikan gambaran sebenar hiburan-hiburan yang wujud di taman-taman hiburan serta darinya juga dapat dibuat penilaian perubahan sikap, nilai dan pemikiran sesuatu masyarakat. Selain itu rencana-rencana di dalam akhbar-akhbar ini juga boleh menjelaskan kegiatan sebenar bagi menguatkan penilaian yang dibuat.

Penulis memilih jangkamasaini kerana bersandarkan kepada bahan yang dapat dikumpulkan. Namun begitu penulis merasakan bahawa tahun 1900 – an boleh dikategorikan suatu masa yang masih kukuh dengan nilai tradisinya. Hiburan di kalangan masyarakat di waktu itu masih tradisi, belum lagi mengalami perubahan baik dalam persesembahannya maupun nilai citarasa penonton sendiri.

Apabila pengaruh Inggeris berkembang dengan kemanjangan ekonomi terutama di bandar-bandar yang mengakibatkan penghijrahan ke bandar menyebabkan keperluan kepada hiburan di waktu selepas pejabat. Penggalakkan Inggeris terhadap pertumbuhan taman-taman hiburan telah menyebabkan hiburan terus berkembang selari dengan keperluannya.

Jadi perbincangan ini akan berkisar kepada bentuk-bentuk hiburan yang wujud di taman-taman hiburan. Meskipun begitu penulis menyentuh sedikit perkembangan filem kerana filem sebagai satu seni yang baru dalam dunia hiburan di Tanah Melayu dan ianya juga berkesinambungan dari hiburan bangsawan.

BAB I

PENGENALAN

Hiburan adalah satu unsur yang tidak dapat dipisahkan dari manusia yang hidup di dunia ini. Manusia yang sentiasa sibuk dengan kegiatan harian di bidang ekonomi mempunyai waktu-waktu rehat atau waktu lapang setelah bekerja, memerlukan unsur-unsur hiburan untuk merehat dan melapangkan hati. Dan hiburan boleh dianggap sebagai satu 'escapisme' dari sebarang masalah yang timbul. Selain itu melalui bentuk hiburan yang ada ia dapat menggambarkan perubahan nilai, norma kehidupan dan sikap serta pemikiran masyarakatnya.

Hiburan masyarakat Melayu pada asalnya berasaskan kepada konsep 'ritualisme' yang meliputi aktiviti harian masyarakat Melayu. Kuasa-kuasa magis dianggap boleh memberikan kesan yang buruk, lalu dengannya menimbulkan berbagai-bagai jenis mainan yang berbentuk hiburan yang mengikut musim, hari keramaian seperti menyambut hari menuai, majlis perkahwinan dan lain-lain.

Di hari-hari keramaian ini persembahan yang berbentuk hiburan seperti nyanyian dan tarian serta sukan laga binatang diadakan di satu kawasan lapang. Ianya

tidak berbentuk komersial, hanya untuk hiburan semata-mata. Hiburan ini meluas di semua peringkat baik masyarakat bawahan mahupun golongan di istana.

Apabila Inggeris datang ke Tanah Melayu, ia telah membawa perubahan kemajuan sektor ekonomi yang berpusat di bandar-bandar dan telah mewujudkan satu fenomena baru. Masyarakat Melayu yang bekerja di bandar telah mendapat hiburan dalam bentuk yang berbeza. Pertumbuhan taman-taman hiburan sebagai satu tempat penghiburan telah diwujudkan, di sini terdapat pentas yang dibina di kawasan lapang, kerusi-kerusinya tersusun untuk keselesaan penonton. Di sini telah muncul satu perubahan di mana hiburan di taman-taman hiburan telah berbentuk komersial yang mengenakan bayaran tertentu bagi hiburan yang disediakan.

Berdasarkan iklan-iklan yang diteliti dari akhbar lama, menunjukkan beberapa ciri hiburan yang ada pada suatu ketika dan menggambarkan perubahan sikap, nilai dan pemikiran masyarakat Melayu. Penglibatan anak-anak Melayu jati dalam persembahan hiburan adalah sesuatu yang amat penting bagi gambaran perubahan masa. Dari peringkat awal kedatangan Inggeris, orang-orang yang mempersembahkan tarian, menyanyi tidak melibatkan bangsa Melayu. Tetapi disebabkan adanya pengaruh barat serta kemajuan dari segi pendidikan telah mendedahkan anak-anak Melayu kepada dunia hiburan. Begitu juga kerana kemajuan ekonomi di bandar, ramai anak-anak muda berhijrah

ke bandar-bandar dan bekerja makan gaji yang dengan ini memberikan masa lapang yang lebih banyak di waktu petang dan malam. Di samping itu sememangnya ketidakwujudan unsur-unsur hiburan yang popular di masa itu telah mengembangkan bentuk-bentuk hiburan di taman-taman hiburan.

Namun begitu kita akan dapati bahawa unsur-unsur hiburan tradisional telah disembahkan di pentas taman-taman hiburan yang terbuka ini. Di sini menunjukkan kesinambungan hiburan ke Melayuan atau seni tradisional masih diminati. Seperti tarian Ronggeng, nyanyian Keroncong, Dondang Sayang dan juga Wayang kulit yang suatu ketika dulu menjadi hiburan di istana.

Dahulu dalam tradisi kehidupan masyarakat Melayu terdapat hiburan sukan iaitu perlagaan binatang peliharaan seperti laga ayam, sebagai satu pertandingan yang bersifat perjudian iaitu dengan berbagai jenis pertaruhan. Gambaran ini dapat dilihat pada kisah perlagaan ayam Pak Kadok yang akhirnya menggadaikan kampung, isteri, anak dan segala harta kepada Sultan.^I Jadi ini menunjukkan bahawa sukan ini tidak sahaja terdapat di kalangan masyarakat bawahan malah melibatkan juga golongan istana. Tetapi di taman-taman hiburan pula mempersembahkan hiburan sukan barat iaitu "boxing" yang mengadu tenaga manusia sesama manusia.

Hasil dari perkembangan teknologi moden telah membawa unsur hiburan yang baru iaitu filem, muzik piring hitam dan sebagainya. Namun begitu kita akan dapati

bahawa cerita-cerita filem itu masih lagi berkisar kepada hiburan seperti di taman hiburan juga, contohnya cerita bangsawan dibawa ke dalam filem, begitu juga dengan pelakon-pelakonnya. Dan yang nyata pengaruh luar yang jitu di dalam masyarakat Melayu iaitu Hindustan masih kukuh dalam filem-filem di awal 40 an.